יט: האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

אם און בידך הרחיקהו זה שטר פסים ושטר אמנה. דהכי משמע לשון און דמעיקרא הוי שקר ואל תשכן באהליך עולה זה שטר פרוע שעתה הוא עולה אבל מעיקרא הוה אמת: **זמנין** דמשהי ליה **אפשיטי דספרא.** וע"י אותה שהייה איפשיטי ליה שהותה פעם אחרת הלכך לא קרי ליה עולה ומ"ד שטר פרוע היה לו ליזהר אבל אין לפרש דמשום שהייתו אפשיטי דספרא קרי ליה עולה דמה פשע: **אמר** רב נחמן עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנים. ע"כ נאין כתב ידן יולא ממקום אחר אייני דאי כתב ידן יולא ממקום אחר פשיטא דהכי פריך לעיל ועוד דמר בר רב אשי קאמר דאין נאמנים משום דלא ניתן ליכתב ואי בכתב ידן יולא ממקום אחר אפילו ניתן ליכתב פשיטא דאין נאמנים וקשה דאמאי לא מהימני במיגו דהא רב נחמן גופיה אית ליה לעיל מגו לפסול השטר דקאמר כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו ואתו לדינא דמהימן לומר פרוע במגו דמזייף וכ"ש עדים דאלימי לאוזופי שטרא כדאמר כמי שמת (כ"ב דף קנד.) ומיהו ר"י דהייתו טעמא דמודעא הואיל ומודים שהשטר נכתב ונמסר בהלכתו שוב לא אתי על פה ומרע לשטרא אפילו במגו ולא דמי לאוטסים וקטנים דמתניתין שאין מודים שהיה שטר כשר כלל אלא קוראין אותו הלכך מהימני במגו דלא שייך כאן לומר דלא אתי על פה ומרע לשטרא שהרי אינם מודים שהיה שטר ואמנה נמי נראה דהייתו טעמא דלא מהימני לרב נחמן דלא מרעי לשטרא הואיל ומודים שהשטר נכתב כדין מדעת הלוה דלא מפרש טעמא דאמנה משום דלא ניתן ליכתב אלא מר בר רב אשי אל לרב נחמן טעם אמנה ומודעא שניהם שוה והא דאית ליה לרב נחמן דנאמן לומר פרוע הוא כמגו דמזייף הכם נמי לא מרע לשטרא כלל הלכך מהימן במגו ואתי שפיר רב נחמן כרבנן דר"מ והכיא ברייתא דמי שמת (נ"ז סס:) דשטר אמנה הוא זה דאינו נאמן דבעי לאוקמי כר"מ רב נחמן מוקי לה לדברי הכל: **אר דלמא תנאי מילתא אחריתי היא.** פי' לדבר אחר הן נאין ולא לעקירת השטר אלא תוספת בעלמא שמפרשים עדותן איתן ועד השתא קיים השטר ואינו נעקר אם יתקיים התנאי הלכך אין כאן הוכעת השטר אבל אין לפרש מילתא אחריתי היא לגמרי ולא שייך לעדותן דאשונה כמו אם היו מעידין שהוא פרוע שהן נאמנים דא"כ מאי פריך בסמוך מ"ה אפי' תרי נמי דכיון דתנאי מילתא אחריתי הוא לגמרי תרי נאמנים אפילו נכתב ידן יולא ממקום אחר אבל מד לעולם אימא לך דלא מהימן כי היכי דלא מהימן לומר פרוע הוא לכך נראה כדפירשנו: **ואם כתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנים.** ופסולין עדות דקתני לא שאומרים שעדיין פסולים דאם כן אמאי אין נאמנים אלא פסולי עדות הוו אז ועתה מודים שהם כשרים וא"ת ומכל מקום אמאי אין נאמנים להימנו במגו דאי כעו אומרים עדיין הם פסולים [1] (וכן נכלל) שמי כמי עדים המכמיעות זו אם זו אמאי לא מהימני בתראי במגו דאי כעו פסלי לקמאי בגזלנותא ואורי"ר דבשני עדים לא שייך מגו דאין אחד יודע מה בלב חבירו): **אמר** רב ששת זאת אומרת הכחשה תחלת הזמה **היא.** וא"ת מקשי לרב ששת ברייתא דמי שמת (נ"ז סס) דקתני אם אמר שטר אמנה היה הוא אם יש עדים פירוש דשטר אמנה הוא הלך אחר עדים ואם לאו הוא הלך אחר השטר אלמא אע"ג דאין קיום כלאמר הלך אחר השטר גרוע דאמרינן הכחשה תחלת הזמה אבל כבמיתה אמר אבל בדברים אחרים אינו אלא [ואפילו הכי] אם יש עדים הלך אחר עדים ולא אמרינן הכחשה תחלת הזמה אבל כבמיתה אמר אבל בדברים אחרים אינו אלא

ואמר רב ששת בריה דרב אידי ש"מ מדרב כהנא עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מאי טעמא כיון דעולה הוא אעולה לא חתמי [2] אמר רבי יהושע בן לוי [3] אסור לו לאדם שישהה שטר פרוע בתוך ביתו משום שנאמר [4] אל תשכן באהליך עולה במערבא משמיה דרב אמרי אם און בידך הרחיקהו זה שטר אמנה ושטר [5] פסים ואל תשכן באהלך עולה זה שטר פרוע מאן דאמר שטר פרוע כל שכן שטר אמנה ומאן דאמר שטר אמנה אבל שטר פרוע לא דזמנין דמשהי ליה אפשיטי דספרא אתמר [6] ספר שאינו מוגה אמר רבי אמי עד ל' יום מותר לשהותו מכאן ואילך אסור לשהותו משום שנא' אל תשכן באהליך עולה [7] אר"נ עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין מר בר רב אשי אמר [8] אמנה היו דברינו אין נאמנין [9] מודעא היו דברינו נאמנין מ"ט האי ניתן ליכתב והאי לא ניתן ליכתב בעא מיניה רבא מרב נחמן תנאי היו דברינו מהו מודעא ואמנה היינו טעמא דקא עקרי ליה לשטרא והאי נמי קא עקר לשטרא או דלמא תנאי מילתא אחריתי היא א"ל כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו תנאייכו וחזתו לדינא עד אומר תנאי ועד אומר אינו תנאי א"ר פפא תרוייהו בשטרא מעליא קא מסהדי והאי דקאמר תנאי הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע אי הכי אפי' תרוייהו נמי אלא אמרינן הני למיעקר סהדותייהו קאתו האי נמי למיעקר סהדותיה קאתי [10] והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ת"ר [11] שנים חתומין על השטר ומתו ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא אבל אנוסים היו קטנים היו פסולי עדות היו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אין אלו נאמנין ומגבינן ביה כבשטרא מעליא ואמאי תרי ותרי נינהו אמר רב ששת [12] זאת אומרת הכחשה תחלת הזמה היא ובשם

ואמר רב כהנא עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מאי טעמא כיון דעולה הוא אעולה לא חתמי [13] אמר רבי יהושע בן לוי [14] אסור לו לאדם שישהה שטר פרוע בתוך ביתו משום שנאמר [15] אל תשכן באהלך עולה במערבא משמיה דרב אמרי אם און בידך הרחיקהו זה שטר אמנה ושטר [16] פסים ואל תשכן באהלך עולה זה שטר פרוע מאן דאמר שטר פרוע כל שכן שטר אמנה ומאן דאמר שטר אמנה אבל שטר פרוע לא דזמנין דמשהי ליה אפשיטי דספרא אתמר [17] ספר שאינו מוגה אמר רבי אמי עד ל' יום מותר לשהותו מכאן ואילך אסור לשהותו משום שנא' אל תשכן באהלך עולה [18] אר"נ עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין מר בר רב אשי אמר [19] אמנה היו דברינו אין נאמנין [20] מודעא היו דברינו נאמנין מ"ט האי ניתן ליכתב והאי לא ניתן ליכתב בעא מיניה רבא מרב נחמן תנאי היו דברינו מהו מודעא ואמנה היינו טעמא דקא עקרי ליה לשטרא והאי נמי קא עקר לשטרא או דלמא תנאי מילתא אחריתי היא א"ל כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו זילו קיימו תנאייכו וחזתו לדינא עד אומר תנאי ועד אומר אינו תנאי א"ר פפא תרוייהו בשטרא מעליא קא מסהדי והאי דקאמר תנאי הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע אי הכי אפי' תרוייהו נמי אלא אמרינן הני למיעקר סהדותייהו קאתו האי נמי למיעקר סהדותיה קאתי [21] והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ת"ר [22] שנים חתומין על השטר ומתו ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא אבל אנוסים היו קטנים היו פסולי עדות היו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שכתב ידם הוא זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד אין אלו נאמנין ומגבינן ביה כבשטרא מעליא ואמאי תרי ותרי נינהו אמר רב ששת [23] זאת אומרת הכחשה תחלת הזמה היא ובשם

מקויימת הוא דכיון דתוך כדי דבור מעקרי דבורייהו ואמרי אבל תנאי היה ביניהן אמרינן הני למיעקר סהדותייהו שאמרו כתב ידינו הוא קאתו ולומר לא חתמנו אלא ע"מ שיקיים את התנאי וכיון דתנאי מילתא אחריתי היא שאינה עוקרתו אלא לאחר זמן לא דמיא למודעא ואמנה ומהימני דעדות בכני עלמה היא: **אפי' נמי.** כי סיים ואמר תנאי הוה עקר לחתימת ידיה לומר לא חתמתי אלא על מנת כן וכיון דאית דמלתא אחריתי היא ושטרא ממילא מיעקר אישתכח דאין בשטר חתום אלא ע"א: **שקרא עליו ערער.** אלא הנתבע לפוסלו: **ומגבינן כיה.** כתמיה: **הרי ותרי** נינהו. עדי השטר כ' ואלו כ' מעידים עליהם שפסולים היו באותה שעה: וכשם

[1] ה"ק אי לאו מודעא מאן דחתם אאשקלתא שפיר חתם ר"ה לטעמיה דאמר ר"ה תלויה וזבין וזבייתה דבני איני והא אמר ר"נ מודעא ה"ה דברינו אין נאמנים ה"מ ע"פ דלא אתי ע"פ ומרע לשטרא אבל בשטר אתי שטר ומרע שטרי פי' טבי גברא אלמא הוה תלה לפפי באילן ששמו ביגרא למכור לו שדהו ולא תלהו כדי שימכור לו האילן וזבין כלומר וכן עשה שמכר לו ותחם רבה בב"ח ועד א"ר עפו אמודעא שמסר פפי קודם שנכתב שטר מכירה וא"אשקלתא פי' גם על שטר מכירה חתם מאן דחתם אמודעי וכו' דאע"ג התלויה וזבין וזבייתה דבני ה"מ היכא דלא מסר מודעא אבל המודעא שנכתב תבטל שטר המכירה ומאן דחתם אאשקלתא וכו' התלויה וזבין וזבייתה דבני כראסיקנא ר"ה לטעמיה וכו' ור' יצחק אלפסי פסיק הל' כמר בר רב אשי: בעא מיניה רבא מר"נ תנאי היה דברינו מהו מודעא ואמנה דאמנה טעמא מאי דעקר לי' לשטרא והאי נמי עקר לה לשטרייה או דלמא הנאי מילתא אחריתי (והכ מ"לוך השיטה בשכת"י יוצא ממקום אחר וכע"ו דרבא כשה"י יפ"א) פירוש מודעא ואמנה מ"ט אמרת דאין נאמנים אע"פ שאין כת"י יוצא ממקום אחר משום דעקרי לה לשטרא השתא בעדותן והלכך אמרינן להו א"כ דאמנה היה ולא הלוה לו או מודעא היה ולא מכר לו מרצונו למה חתמתם אעולה ורשע עשיתים לפי דברים וכיון דמשוי נפשייהו רשעי אין נאמנים וה"נ קעקרי לה לשטרא דאומתם הנאי דברינו באמרו להו כיון שעל תנאי היה המכר כגון אם יבא פלוני מקום פלוני ויסכים בדבר זה ירא מכר ואם לא לא יהא עכשיו לעשות דבר זה לכלום שוב תנאי שכל מכר לו לא היה לכם לעשות דבר זה הלכך גם זה עולה הוא דומיא דשטר אמנה אע"פ שהאמינו המוכר שאם לא יקיים תנאי שיהא המכר בטל לא היה להם לחתום כדאמרינן בשטר אמנה שאע"פ שהאמינו שילוהו ויקרא עולה ואין לחתום בו או דלמא הנאי מילתא אחריתי הוא פי' שכיון שמכר לו מכר מקום אע"פ שהתלה המכר על תנאי שאמר אם יבא אותו פלוני ויסכים יהא קיים ואם לאו יהא בטל אמנה הנעדים לחתום בו כיון שהמוכר מאמינו ולא רצה שיכתבו התנאי בתוך השטר א"כ אתי לקמן פי' לקוחות שעדיהם מעידים שתנאי היה דבריהם אמרינן להו דילו קיימו תנאייכו פי' לבעל וחתומו לדינא פי' אם יעכב שוב הקרקע שנאמנים לומר תנאי היה דברינו וכיון שאין כתי"

מסורת הש"ס

[2] שבת עח:, ב) פי' שפייסו לבעלות לו שטר, ג) (כ"ב מת: מט:), ד) (כ"ק עב:), ה) (כתס עלא יקיים, כ"ש"ם), ו) נ"י כ"י, ז) יבאין כתב ידן יוצא ממקום אחר נאמנין שפיר כמנו דאי נעי אתקי לא נמי מגו דמקום עדים הוא לי נמי הא דמתלאי מהימני מידוע הוא דמאי מזיע דמסמכת אהני כי' הלכך אין נאמנין כמנו שיוצים לפוסלן בגזלנותא אלא כשאומרים כן כפירות.

תורה אור השלם

1. אם אוֹן בִּידֶךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל תִּשְׁכֹּן בְּאֹהָלֶיךָ עַוְלָה: איוב יא יד

גליון הש"ס

גמ' **זאת אומרת הכחשה.** עיין שיטה מקובצת בב"מ דף קב ע"ב ד"ה תרי"מ זאת אומרת כסם רבי סעדיי גאון:

מוסף רש"י

הוא בנוסף המסכת

תוספות רי"ד (המשך)

על ידי מינו אין נאמנים שאין אדם משיס עצמו רשע פירוש תרוייהו מודי דשטרא מעליא הוא ועכשיו באים לבטלו ע"י עדות מודעא זוה נקרא חזור ומגיד וכיון שהגיד עדותו בשטר שוב אינו חזור ומגיד ע"פ פעם שני. ומר בר ר"א סבר אמנה לא ניתן לכתב מש"ה אין נאמנים אפילו ע"י מינו משום דעולה היא וכי אמרו חתמנו משוי נפשייהו רשיעא ואין אדם משיס עצמו רשע אבל מודעא ניתן לכתב כדי לפצות המוכר מאונסו מאי אמרת הוי לדו למיכתב מודעא ברישא מיתת מוכר דלמא מרגיש לוקח ואנוס ליה טפי ואי אמרת ומשום אנוסיה היכי חתמו שקרא מימר אמר להו סוף סוף על פמיכיכו בעי לאיתקיימא שטרא אתון דמיתקיימתון ליה אהנון אפוריהו דאנוס הייתי ותחימנו ע"י מינו מש"ה סבר מר בר"א דניתן לכתוב נאמנים ור"נ סבר דלמא לא מקיים שטרא מפומייהו אלא אפומי דסהדי אחרינא או מכח"י יוצא ממקום אחר דתו ל"ל מינו נמצא שחתמו על שקר הלכך לא ניתן לכתב והל' כר"נ דמסתבר טעמי' ותו דבחזקת הבתים מקשי תלמודא ממילתי' לר"ה דאמר התם מאן דחתם אאשקלתא שפיר חתם איני והא א"ר נחמן מודעא היה דברינו אין נאמנים וקי"ל שאין התלמוד מקשה אלא מהל' פסוקה ואדמקשה מ"נ לפ"ש ממר בר ר"א אלא לאו ש"מ קים ליה לתלמודא דהלכה כר"נ עי' בחז"ה שטאבא תלה לפפי בבגיא וחבין ליה ארעא התם רבב"ח אמודעא ואאשקלתא. אמר ר"ה מאן דחתם אמודעא שפיר חתם ומאן דחתם אאשקלתא שפיר חתם ומ"מ אי מודעא לא אשקלתא ואי אשקלתא לא מודעא א"ל

[3] אמר אי אמר מודעא דיה דברינו מודעא דיה דברינו אין נאמנים פי' עדים החתומים בשטר ואמרו אמנה היה לא הלוה לו ולא פלוני אלא כתבנוהו לו ולכשיצטרך יולה בו וזה שיעבד לו נכסיו מעכשיו אם יולה דבר ולא יוצא ממ"א דלא מהימני לעוקרו דלא הפה שאסר הפה שהתיר איבא אלא אפילו אם הן עצמם מקיימים אותו ואומרים כתי' הוא אבל אמנה היה דברינו אין נאמנים שמאחר שמודים שנכתב בכשרות הרי חתימתן שבשטר כאילו הודיעו בב"ד שכל מה [שכתוב] בשטר הלוהו מלוה ללוה וכיון שהגיד שוב אין חוזר ומגיד וחו דלא אתי ע"פ ומרע לשטרא אבל שטרא מרע לשטרא מודעא היה דברינו אין נאמנים פי' אם שטר מכר הוא ואמרו עדים החתומים בו המוכר מסר מודעא והראה אונסו והכרנו בו אין נאמנים דלא אתי ע"פ ומרע לשטרא: מר בר ר"א אמר אמנה היה דברינו אין נאמנים אבל מודעא היה דברינו נאמנים מ"ט האי אין ניתן לכתב והאי לא ניתן לכתב פירוש מודעא היה דברינו שאומר אם היה שטר מכר לא ברצונו מכר לו אלא אנוס היה ומסר מודעא לפנינו וקסבר ר"נ כיון שהיה אנוס ודאי [1] אונסו א"כ לא היה להם לחתום השטר מכירה וא"ת בשביל זה חתמו בו כדי להגיל את המוכר מיד הלוקח שהיה אונס אותו ורשע עשיתים לפי דבריכם וכיון דמשוי נפשייהו רשעי אין נאמנים וה"נ קעקרי בריישא דמודעי ניתן לכתב והדר ליכתבו ליה להאי שטרא מכר והוי אתיא מודעא ומבטלא לשטרא והשתא דלא כתבו מודעא ברישא לא הוה להו לחתום אשטר זכיני והלכך כיון שלא היה להם לחתום בו וחתמו עולה הוא כמו שטר אמנה ואע"פ שאין כת"י יוצא ממ"א דמהימני ע"י מינו דאמרו לא חתמנו כדלעיל ואתי ע"פ דידהו ומרע לשטרא ה"מ בקנסים היינו קרובים היינו אנוסים היינו מחמת נפשות דלא הוי עולה ולא משוי נפשייהו רשיעא אבל במודעא היה דברינו שהוא עולה כמו אמנה היה דברינו אפילו

[1] אולי ל"ל וכיון שיטלה למחול אותה לנעלה יטלה נמי לעשות קנינא שם לפסיק לקוחות ולף שאין סיומה כלל למחול לנעלה וכו'. ב) נראה דל"ל ולא מסני המכירה רק שלא יטל ליטר ולא ולא ליטר מכרה ולא"כ.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com